

KISWAHILI PP3 2024 KCSE MOCK

TOP RANK KCSE PREDICTION MOCK 2024 SERIES

TOPLIGHT PUBLISHERS KENYA 2024 PANEL KCSE PROJECTION WORKS

WE HAVE ALL SUBJECTS REACH US 0729 125 181 TO HAVE YOUR SUBJECT

- FOR QUESTIONS IN WORD AND MARKING SCHEME CALL SIR ABRAHAM **0729125181**
- N/B; WE DON'T OFFER FREE MARKING SCHEME
- ALL PAYMENTS SHOULD BE PAID TO OUR TILL NO : **8264076**
- EMAIL US: toplightpublisherskenya@gmail.com

FOR MARKING SCHEME CALL SIR ABRAHAM **0729 125 181**

NAME.....ADM.....

SCHOOL.....INDEX.....

DATE.....SIGN.....TARGET.....

SERIES 1 KISWAHILI 2023 KCSE PREDICTION MOCK

KISWAHILI FASIHI 102/3

MUDA: SAA 2 ½

102/3

Maagizo.

- a) Jibu maswali **manne** pekee.
- b) Swali la **kwanza** ni la **lazima**.
- c) Maswali mengine **matatu** yachaguliwe kutoka sehemu **nne** zilizobaki; yaani: tamthilia, hadithi fupi, ushairi na fasihi simulizi..
- d) **Usijibu** maswali **mawili** kutoka **sehemu moja**.
- e) Kila swali lina alama **20**.
- f) Karatasi hii ina kurasa **sita** zilizopigwa chapa.
- g) **Watahiniwa ni lazima wahakikishe kwamba kurasa zote za karatasi hii zimepigwa chapa sawasawa na kuwa maswali yote yamo.**

SEHEMU YA A: SWALI LA LAZIMA

RIWAYA YA NGUU ZA JADI (CLARE MOMANYI)

1. Anwani ya riwaya ya nguu za jadi ni ya kijazanda .Thibitisha kwa kurejelea riwaya nzima ala 20

SEHEMU YA B: TAMTHILIA YA BEMBEA YA MAISHA (TIMOTHY M. AREGE)

JIBU SWALI LA 2 AU 3

2. "Mwache mtoto apumzike. Hivi atayashika mangapi?"

- (a) Eleza muktadha wa dondoo hili. (alama 4)
- (b) Fafanua toni ya dondoo hili. (alama 3)
- (c) Eleza sifa za mnenewa. (alama 7)
- (d) Mnenaji ana umuhimu upikatika tamthilia? (alama 6)

Au

3. Tamthilia ya Bembea ya maisha inaashiria mabadiliko mengi maishani. Jadili jinsi mabadiliko haya yanavyojitokeza. (alama 20)

**SEHEMU YA C: HADITHI FUPI.
MAPAMBAZUKO YA MACHWEO NA HADITHI NYINGINE.**

Jibu swali la 4 au 5

4. Nilisikia kama maruweruwe, "Mamangu eeh! Mama eeh!"....

- (a) Eleza muktadha wa dondoo. (alama 4)
- (b) Pambanua mbinu mbili za lugha zinazojitokeza katika dondoo. (alama 4)
- (c) Fafanua matukio yaliyomfanya mnenaji kuyanena maneno yale. (alama 6)
- (d) Jadili sifa za mnenaji wa maneno haya. (alama 6)

Au

5. Eleza matatizo yanayomkumba mtoto msichana kwa mujibu wa hadithi zifuatazo:

- a) Sabina
- b) pupa
- c) kifo cha suluhu
- d) Ahadi ni deni

SEHEMU YA D: USHAIRI

Jibu swali la 6 au 7

6.Soma shairi hili kisha ujibu maswali yanayofuata:

Jukwani naingia, huku hapa pasokota,
Kwa uchungu ninalia, hii tumbo nitaikata,
Msiba mejiletea, nimekila kiso takata,
We tumbo nitakupani, uwe umetosheka?

Wazee hata vijana,wote umewasubua,
Huruma nao hauna, heshima kawakosea,
Ukambani na Sagana, hata mbwa wararua,
We tumbo nitakupani, uwe umetosheka?

Wahasibu ofisini,kibwebwe mejifunga,
Miaka mingi vitabuni, ili wasikose unga,
Nadhari wanadhamini, hesabu wanazirenga,
We tumbo nitakupani, uwe umetosheka?

Wapenzi wa kiholela, pia wanakuogopa,
Baada yao kulala, wana wao wanatupa,
Wakihitaji chakula, wanachokora mapipa,
We tumbo nitakupani, uwe umetosheka?

Wafugaji hata nao, kama dawa wakwamini,
Hawajali jirania, wamesusia amani,
Wanaiba ng'ombe wao, na kuzua kisirani,
We tumbo nitakupani, uwe umetosheka?

Nayo mizozo ya maji, kaonekana kwa mara,
Hiyo nayo ni dibaji, sababu sio harara,
Njaa wahepe wenyeji, huo ndio mkarara,
We tumbo nitakupani, uwe umetosheka?

Ningeweza kukuuza, ingekuwa siku njema,
Tena kwa bei ya meza, sokoni nimesimama,
Wala tena singewaza, kuhusu wali na sima,
We tumbo nitakupani, uwe umetosheka?

Hatima umefikika, naenda zangu nikale,
Mate yanidondoka, kwa mnukio wa wale,
Naomba kwenda kukaa, wala sio nikalale,
We tumbo nitakupani, uwe umetosheka?

Maswali

- (i) Lipe anwani mwafaka shairi hili. (alama 2)
- (ii) Shairi hili ni la aina gani? Toa sababu. (alama 2)
- (iii) Huku ukitolea mifano mwafaka, taja arudhi zilizotumiwa katika ubeti wa tatu. (alama 4)
- (iv) Andika ubeti wa nne kwa lugha nathari. (alama 4)
- (v) Thibitisha kuwepo kwa idhini ya ushairi. (alama 2)
- (vi) Taja madhila anayoelezea mtunzi wa shairi hili yaletwayo na tumbo. (alama 4)
- (vi) Elezea maana ya maneno yafuatayo. (alama 2)
 - (a) Dibaji
 - (b) Harara

AU

7.Soma shairi hili kisha ujibu maswali yanayofuata.

Nimechoka

Nilivyofikisha hapa, na juu kupandishwa

Na kwa hila gani, au, zilipofungwa

Ncha za waya hii ngumu ya maisha, sijui.

Wanadamu wameinama.Wanasali kwa haraka sasa.

Utafikiri wanahesabu mchanga utakaojaza kaburi langu.

Vichwa vyeupe vinacheka.Kingine kinasema tena:

“Mnaliona Hilo! Joga !” Vichwa vinachela.Wanasali.

“Nyinyi nyote hamna akili!Mnaniudhi!

Hamwoni hali yangu!” Napiga kelele.Lakini vichwa

Havitishi,na wanadamu hawatingishiki.

Sauti ya baba inasema kwa msisitizo

“Najua utafika wakati itakulazimu kudondoka.

“Lakini unazo nguvu bado,na usikate tamaa,

Ila usitegemee kusifiwa au kusaidiwa;

Vichwa vyote hivi vilidondoka kutoka umbali huo,

Nawe kudondoka,utadondoka!

Ninaendelea kuning’inia.Nimechoka.Mikono

Inaniuma;hatari ya vitimbo.Vinacheka.Wanasali

Sasa wanaimba.Sitaki nyimbo zao;maana

Mimi bado nimeniong’inia na vitimbo having’oki.

Lakini pole pole ninaanza kutabasamu.

Sijafikia hatua ya kucheka;maana nimechoka,

Kichomi kimenipata na sijadondoka

Lakini najiona nimening'inia kama ndege
Aliyenaswa na mtogo wa mtoto mdogo
Mimi,Lakini ni mwanadamu na akili zangu
Timamu.Ninaweza kudondoka, kama nikipenda.

Lakini ninaogopa chini yangu naona miti
Iliyochongwa ikifuata usawa wa waya hii,
Ikingoja kwa hamu,kama mshikaki kunichoma,
Kunitoboa na kufurahia kimya kimya,
Uzuri wa kupita katika mwili mwororo wa binadamu.
Lazima nishike kwa nguvu nisianguke kama kifurushi
Cha pamba cha mtoto mdogo kilichokwisha pimwa.

Mikono inaniuma, na waya imekwishanikata vidole.
Damu imetiririka hadi kwapani;kujipangusa siwezi.
Nimechoka.Kadiri niendeleavyo kunig'inia, ndivyo
Sura yangu ionyeshavyo vizuri alama za uchovu.
Ninatazama huku na huko kuwatafuta wenye huruma.
Lakini wanadamu wote wazima wanainamisha vichwa
Chini kama kwamba hawanijui;hata jamaa zangu!

Ninaendelea kunig'inia kama picha iliyotundikwa
Katika shamba la maweale, na mwenye shamba
Huvuta waya kutoka nyumbani,itingishike kuwatisha
ndege.
Machozi yananitoka,kuyapangua siwezi.
Ninajitahidi kutoa sauti kwa nguvu;
"Jamani e! Nisaidie! Ng'oeni hivyo vitimbo!"
Lakini wanadamu wameinama.Wanaanza sasa kusali.

Kati ya vitimbo, vichwa vinazuka ardhini
Ukweli wa maisha unakuwa kama ndoto ya uwongo.
Kichwa kimoja kinasema kwa sauti "Mnaliona Hilo!"
Halafu vichjwa vyote vyeupe vinacheke.Ninashangaa.
Ninashangaa zaidi kusikia sauti ya baba
Ilicheka miongoni mwa vichwa hivyo vyeupe.
Siyaamini macho,siyaamini masikio, sikiamini kichwa.

Maswali:

1. Shairi hili ni la "udhanaishi" Fafanua kauli hii. (alama 4)
2. onyesha kwa kutoa mifano miwili, jinsi msanii alivyotumia tamathali zifuatazo (alama 6)

(a) Jazanda

- (b) Uhuishi
3. Andika ubeti wa saba kwa lugha tutumbi.
(alama 4)
4. Eleza maana ya mishororo “vichwa vyote hivi vilidondoka kutoka umbali huo, nawe kudondoka utadondoka”.
(alama 2)
5. Eleza umbo la shairi hili.
(alama 4)

SEHEMU YA E: FASIHI SIMULIZI

8. (a) Maghani ni nini?
(alama 2)
- (b) Eleza sifa za maghani. (alama 6)
- (c) Fafanua aina zozote tatu za maghani. (alama 6)
- (d) Eleza matatizo yoyote sita yanayomkumba mtafiti anapotafiti maghani.
(alama 6)

NAME.....ADM.....

SCHOOL.....INDEX.....

DATE.....SIGN.....TARGET.....

SERIES 2 KISWAHILI 2023 KCSE PREDICTION MOCK

KISWAHILI FASIHI 102/3

MUDA: SAA 2 ½

102/3

MAAGIZO KWA MTAHINIWA

- Andika jina lako ,nambai yako ya utahini na jina la shule yako katika nafasi zilizoachwa wazi hapo juu.
- Jibu maswali **manne** pekee
- Swali la kwanza ni la lazima.
- Maswali mengine matatu yachaguliwe kutoka sehemu zilizobaki. Yaani tamthilia, riwaya, hadithi fupi na ushairi.
- Usijibu maswali mawili kutoka sehemu moja. majibu yote lazima yaandikwe kwa lugha ya Kiswahili.

KWA MATUMIZI YA MTAHINI PEKEE

SWALI	UPEO	ALAMA
1	20	
	20	
	20	
	20	
JUMLA	80	

FUNGUA UKURASA

SEHEMU YA A: FASIHI SIMULIZI

1. Lazima

Soma kifungu kifuatacho kisha ujibu swali la a.

“La hasha Kimwana! Hatukukaidi wala si upepo , mabinti, ila ni wawindaji, lakini si wa wanyama. Naomba kuyafasiri niliyoyagomba. Kwa ruhusa nitasema hivi ;kwamba thawabu ya mja ni sawasawa na jitihada na suna zake. Siku nyingi tumewinda. Na silalamiki kwa kuwa adinasi, kiada huwinda mengi katika sayari kwa kadiri ya haja na hekima yake. Hana budi, hata hivyo, kuutumia ubongo wake kwa nafasi sawasawa na namna ambavyo Jalia alivyomkirimu. Naam, kwa maana wenye hekima hunaswa kwenye hila zao. Kwa kuwa mpaka wa hadaa na yakini u katika ridhaa ya mwanadamu aliyejawa choyo, husuda, hitilafu na mpungufu wa karama. Nawaomba kwa hivyo warembo mmakinike , pasiwe kwenu faraka. Bali mhitimu katika nia moja na ushauri mmoja katika ombi letu. Naitwa dzombo.”

- a) Mzungumzaji ameonyesha uhodari wa kutumia lugha kwa ufundi wa kipekee. dondoa miktadha sita ambayo ufundi kama huu huweza kutumika. (ala.6)
- b) Mojawapo wa sifa za mtambaji wa hadithi ni kuishirikisha hadhira yake katika nyimbo. Jadili majukumu saba ya nyimbo katika uwasilishaji wa hadithi. (ala. 14)

SEHEMU YA B: HADITHI FUPI; MAPAMBAZUKO YA MACHWEO NA HADITHI NYINGINE.

Msiba wa kujitakia; D.W. Lutomia. Jibu swali la 2 au 3

2. Wetu ni wetu, hata akiwa mbayani wetu.hatuna budi ila kumchagua yeye.....
 - a) Weka dondoo hili katika muktadha wake (ala 4)
 - b) Fasihi ni kioo cha jamii, tetea usemi huu kwa kurejelea matukio katika hadithi, ‘msiba wa kujitakia.’ (ala.16)
3. Kwa kurejelea hadithi zifuatazo ,thibitisha kuwa bila shaka mtoto wa kike amepitia machungu si haba katika familia ya diwani ya mapambazuko ya machweo na hadithi nyingine. (ala.20)
 - a) Fadhila za punda
 - b) Ahadi ni deni
 - c) Sabina
 - d) Kifo cha suluhu

SEHEMU YA C: RIWAYA : NGUU CA JADI

Jibu swali la 4 au 5

4.Eleza umuhimu wa mandari ya ofisi ya chifu mshabaha (al.20)

5. Eleza umuhimu wa mandhari ya kanisa (al 20)

SEHEMU YA D: TAMTHILIA; BEMBEA YA MAISHA.

Jibu swali la 6 au 7

4. “safari hii mwanangu ni maji ya mbizi. Inataka moyo. Ikiwa sisi wenye kubebwa hali ni hivi. Sembuse nyinyi manahodha? Mtu anakaa siku nzima ya magurudumu kuchuana na lami! Unaganda mwili mzima!”
 - i. Weka dondoo hili katika muktadha wake. (ala 4)
 - ii. Fafanua sifa nne za msemaji wa maneno haya (ala.4)
 - iii. Taja mbinu mbili za kimtindo zinazojitokeza katika dondoo hili (ala 2)
 - iv. Msemaji na wenzake wa jinsi yake wanasawiriwa kwa njia mbalimbali. Fafanua. (Ala 10)
5. Mwandishi wa tamthilia ya Bembea ya maisha ameshughulikia sana suala la mabadiliko katika jamii. Thibitisha kwa hoja kumi.(Ala. 20)

6. SEHEMU YA E; USHAIRI

Mwanadamu mambo yake, kueleweka muhali
Ubavuni umuweke, umtowe kule mbali
Maskanini afike, umtindie fahali
Utamu anufaike, sima, bada au wali
Hatimaye ateuke, kwa viliwa vya samli
Mwanadamu simuamini, afadhali nyama lumbwi.

Mwanadamu umjenge, awe mwenye kutajika
Mambo yake uyapange, ukawa wahangaika
Uwashe wake muwenge, uhakikishe wawaka
Nao mkono umuunge, vyake viwe vyaungika
Dhorubani umkinge, asipate kudhurika
Mara atakusahau, wema wako kafukia.

Mwanadamu mpe cheo, kuwa akutumikie
Amani yako umpeo, fanaka uirajue
Kwake iwe kimbilio, wamini akukwamue
Mwisho takuwa kilio, shika sikio ujue
Ndio wake mwelekeo, yuauma avuvie
Mwanadamu mgeuze, pande zote umtizame.

Mwanadamu mfadhili, kwa kila lililo jema
Pasiwe hata dalili, ya kwake kukosa wema
Viteko siwe akali, kumbizo zikaterema
Binadamu takudhili, dhili zako kuzitema
Licha ya zote jamili, mwanadmu si muema
Mwanadamu ni mtu, lakini nusu mnyama

- a) lipe shairi hili anwani mwafaka (alama 2)
- b) Onyesha kinaya cha mwanadamu anayezungumziwa. (alama 4)
- c) Fafanua toni ya shairi hili. (alama 2)

d) onyesha ushahidi kuwa. Shairi hili linapatikana katika bahari zifuatazo (alama 2)

i. Tasdisa

ii. mathnawi

e) Bainisha nafsini katika shairi hili. (alama 2)

f) Onyesha mbinu **nne** alizotumia malenga ili kutosheleza mahitaji ya kiarudhi katika shairi hili. (alama 4)

g) Andika ubeti wa mwisho kwa lugha nathari (alama 4)

HUU NDIO UKURASA WA MWISHO

NAME.....ADM.....

SCHOOL.....INDEX.....

DATE.....SIGN.....TARGET.....

SERIES 3 KISWAHILI 2023 KCSE PREDICTION MOCK

KISWAHILI FASIHI 102/3

MUDA: SAA 2 ½

MAAGIZO:

- a) Jibu maswali manne pekee
- b) Swali la kwanza ni la **lazima**
- c) Maswali hayo mengine yachaguliwe kutoka sehemu nne zilizobaki, yaani Riwaya, Tamthilia, Hadithi fupi na Fasihi Simulizi.
- d) Usijibu maswali mawili kutoka sehemu moja.
- e) Majibu yote lazima yaandikwe kwa lugha ya Kiswahili.

Kwa Matumizi ya Mtahini Pekee

Swali	Upeo	Alama
1	20	
	20	
	20	
	20	
Jumla	80	

SEHEMU YA A: USHAIRI

Swali la Lazima

1. *Soma shairi hili kisha ujibu maswali yanayofuata:*

Shimo: Ali Salim Zakwany

1. Mwambieni kibushuti, asiruke shimo lile
Kimo chake kama goti, kwenda ng'ambu sifikile
Mtu haoli bahati, akasahau umbile
Kila muwania mbele, na nyuma 'sisahawile
2. Afanyayo ni hatari, sijitie mpulele
Mambo yote ajasiri, shari asithibutile
Mjalia watu kheri, shairi ni yake vivile
Kila muwania mbele, na nyuma 'sisahawile
3. Asambe ndiyo busara, kutenda kitendo kile
Itamuwia hasara, na madhara kama yale
Mola mwingi wa subira, ajapo chomwa vidole
Kila muwania mbele, na nyuma 'sisahawile
4. Licha na yeye nyadungo, chuya katika mchele
Hata warefu ja pondo, hawatusi shimo lile
Walojaribu kitendo, shimoni watumbukile
Kila muwania mbele, na nyuma sisahawile
5. Nimefika kituoni, nasema mumuwasile
Mfua maji ngamani, ili kwamba sizamile
Chombo huungia mwambani, na nahodha ni yuyule
Kila muwania mbele, na nyuma 'sisahawile

Maswali

- a) Lipe shairi hili kichwa mwafaka. (alama 1)
- b) Fafanua toni ya shairi hili. (alama 4)
- c) Taja na utoe mifano ya tamathali za usemi mbili zinazopatikana katika shairi. (alama 4)
- d) Eleza umbo la shairi hili. (alama 4)
- e) Kwa kutoa mifano minne, eleza aina moja ya idhini ya kishairi iliyotumika zaidi katika shairi. (alama 3)
- f) Andika ubeti wa tano kwa lugha ya nathari. (alama 4)

SEHEMU YA B: RIWAYA – NGUU ZA JADI (CLARE MOMANYI)

2. Jadili jinsi mwandishi wa riwaya ya nguu za jadi ameangazia dhana ya matumaini (al 20)

3. fafanua maudhui ya ajira ya kazi yanavyojitokeza riyawani ala 20

SEHEMU YA C: TAMTHILIA - BEMBEA YA MAISHA (Timothy Arege)

4. Ukirejelea Anwani ya Tamthilia ya Bembea ya Maisha, onyesha namna wahusika wanavyobembea maishani mwao. (alama 20)
5. Maskini mke wangu! Kumbe ugonjwa haukumsaza mwaka baada ya mwaka. Umemla bila huruma. Awali niliona kuwa mchezo kumbe ilikuwa kweli yake ninaona imesimama. Ni mwele hakika. Laiti ningejua, jana ningeishi tofauti. Silezi zetu za maisha tungezila zilivyokuja kwa furaha. Siku hazigandi wala jana hairudi. Sasa jana imebaki kumbukizi baada ya kusombwa na wakati mfano wa mafuriko msimu wa masika."
- a) Yaweke maneno haya katika muktadha wake (alama 4)
- b) Eleza kwa mfano mbinu nne za kimtindo zilizotumika (alama 4)
- c) Barusha toni katika dondoo hili. (alama 2)
- d) Ni maudhui gani yanavyojitokeza katika dondoo hili? (alama 4)
- e) Onyesha sifa za mzungumzaji zinazodhihirisha kuwa silezi zao hawakuzila kwa furaha. (alama 6)

SEHEMU YA D: HADITHI FUPI - MAPAMBAZUKO YA MACHWEO NA HADITHI ZINGINE.

6. (a) Fafanua mbinu za kimtindo katika dondoo lifuatalo. (alama 6)

"Jimbo la matopeni lilikuwa limegeuzwa ngome ya watu fulani binafsi. Watu wenye ushawishi mkubwa serikalini! Watu wasiojali maisha ya wapiga kura kama Machoka na Zuhura. Wapiga kura walioamka siku hiyo asubuhi ya majogoo, wakastahimili baridi kali ya bukrata. Wakavumilia jua kali la mchana. Zuhura alikumbuka namna yeye na wenzake walivyotunga foleni ndefu kwenye vituo vya kupigia kura. Yote haya wakiwa na matumaini ya maisha bora ya baadaye, si bora maisha! Kumbe wajinga ndio waliwao! Mzigo mzito wa maisha haukuwatisha wala kuwakosesha usingizi viongozi wao. Ama kweli, mzigo wa mwenzio ni kanda la usufi. "

- (b) Onyesha namna wanamatopeni wanavyokumbwa na madhila kwa kurejelea hadithi ya "Msiba wa kujitakia" (alama 14)

7. "Katika hali ile ya uchungu, kilio na mtanziko wa mawazo, akaiona simu yake imeanguka chini ya kitanda..... Haidhuru hata kama atamuunga mkono mwanawe."
- (i) Eleza muktadha wa maneno haya. (alama 4)

- (ii) Fafanua mbinu ya kimtindo inayojitokeza katika dondoo hili. (alama 2)
- (iii) Eleza sifa nne za anayerejelewa katika dondoo hili. (alama 4)
- (iv) Eleza jinsi “taasubi ya kiume” inavyoshughulikiwa na mwandishi wa “fadhila za punda”. (alama 10)

SEHEMU YA E: FASIHI SIMULIZI

8. Ewe Mainga wa Ndumi

Siwe uloambia akina mama
 Siku tulopiga foleni
 Chakula cha msaada kupata
 Turudishe vifaranga kwenye miji
 Wageuke vijusi tena
 Njaa isiwaangamize?

Siwe ulopita
 Matusi ukitema
 Chumvi na sukari kuturushia ja samadi?
 Uhitaji wetu ukatutuma
 Kuokota vihela uloturushia
 Ukatununua, kura ukapata?
 Sasa miaka mitano imetimia
 Waja tulaghai tena
 Mainga wa Ndumi huna lolote safari hii
 Ubunge umekudondoka ukitazama
 Wanyonge tumeamua
 Kwingine kujaribu.

- a) Eleza aina ya kipera hiki. (alama 2)
- b) Huku ukitoa mifano, tambua mbinu za lugha nne zilizotumiwa katika utungo huu.
 (alama 8)
- c) Tambua nafsineni katika utungo huu. (alama 2)
- d) Fafanua toni ya utungo huu. (alama 2)
- e) Fafanua umuhimu wa kipera hiki. (alama 6)

NAME.....ADM.....

SCHOOL.....INDEX.....

DATE.....SIGN.....TARGET.....

SERIES 4 KISWAHILI 2023 KCSE PREDICTION MOCK

KISWAHILI FASIHI 102/3

MUDA: SAA 2 ½

102/3

Maagizo

- (i) Andika jina lako, nambari ya usajili, mkondo, sahihi na tarehe katika nafasi ulizoachiwa hapo juu.
- (ii) Jibu maswali manne pekee.
- (iii) Swali la kwanza ni la lazima.
- (iv) Maswali hayo mengine matatu yachaguliwe kutoka sehemu nne zilizobaki Riwaya, Ushairi, Tamthilia na Fasihi Simulizi.
- (v) Usijibu maswali mawili kutoka sehemu moja.
- (vi) Karatasi hii ina kurasa 6. Watahiniwa ni lazima wahakikishe kwamba kurasa zote za karatasi hii zimepigwa chapa sawasawa na kuwa maswali yote yamo.
- (vii) Maswali yote ni sharti yaandikwe kwa lugha ya Kiswahili.

Kwa matumizi ya mtahini pekee

SWALI	UPEO	ALAMA
1	20	
	20	
	20	
	20	
JUMLA	80	

SEHEMU A: HADITHI FUPI (LAZIMA)

**D.W. Lutomia na Phibbian Muthama : Mapambazuko Ya Machweo Na Hadithi
Nyingine**

1. Lazima

Athari ya mawazo yake ilijiandika dhahiri shahiri usoni mwake. Alianza kwa kuachia tabasamu pana mithili ya msafiri aliyefika salama. Baada ya dakika chache, machozi yalianza kumtoka njia mbilimbili huku kajishika tama. Alifikiria kuhusu mtihani uliodhamiriwa kuanza siku ya Jumanne. Mtihani ambao ungemwezesha kupata ufadhili katika shule ya upili ya bweni ikiwa angepita vyema. Hili ndilo wazo lililozua tabasamu. Lakini, angefeli je? Hatima yake ingekuwa ipi? Maswali haya yalimliza yakamwacha akisinasina kama mgonjwa wa mafua. Akiwa katika hali hii, aliyakumbuka maneno ya mwalimu mkuu, “Mizizi ya elimu ni michungu ila matunda yake ni matamu. Ikiwa mnataka kuyaonja matunda ya elimu, lazima mtie bidii kwani mtaka cha mvunguni sharti ainame.”

Akiwa amezama kwenye lindi la mawazo, alizinduliwa na sauti ya Yunuke ikimwita, “Sabina! Sabina! Sabinaa!”

- (a) Changanua mtindo kwenye kifungu. (alama 8)
- (b) Suala la kazi na bidi limeangaziwa kwa kina kwenye diwani ya mapambazuko ya machweo. Tetea ukweli wa kauli hii kwa kurejelea hadithi zifuatazo:
 - i. Fadhila za punda
 - ii. Mapambazuko ya machweo
 - iii. Sabina (alama 12)

SEHEMU B: RIWAYA

Nguu za jadi (CLARE MOMANYI)

Jibu swali la 2 au la 3

2. Fafanua nafasi ya wazazi katikajamii kwamujibu wa riwaya ya Na za Jadi.(al.20)

3. Fafanua namna umaskini umejitokeza katika riwaya ya Nguu za Jadi.(al.20)

SEHEMU C: TAMTHILIA

Timothy Arege: Bembea Ya Maisha

Jibu swali la 4 au la 5

4. Fafanua nafasi ya wazazi katikajamii kwamujibu wa riwaya ya Na za Jadi.(al.20)

5. Fafanua namna umaskini umejitokeza katika riwaya ya Nguu za Jadi.(al.20)

SEHEMU D: USHAIRI.

Jibu swali la 6 au la 7

6. Soma shairi lifuatalo kisha ujibu maswali

Taifa ni Ushuru

Lau kama ingakuwa, madhali tuna uhuru

Watu kodi kutotowa, na kuifanya kufuru

Vipi nchi ingakuwa, taifa bila ndururu

Taifa halingakuwa, bilashi bila ushuru

Hivi taifa kumea , nakuendelea mbele

Kwamba lajitegemea, haliwategei wale

Yataka kujitolea, ushuru bila kelele

Taifa halingakuwa, bilashi bila ushuru

Wafanyikazi wa umma, mfano mwema walimu

Wauguzi mahashuma, daktari wahadimu

Bila hizi darahima, vipi wangelihudumu?

Taifa halingakuwa, bilashi bila ushuru

Si vyema kuombaomba, kwa wageni kila mara

Huwa twajifunga Kamba, na kujitia izara

Adha zinapotukumba, kujitegemea bora

Taifa halingakuwa, bilashi bila ushuru

Miradi ya maendeleo, yahitaji darahima

Ndo tufikie upeo, ulio dunia nzima

Wadogo na wenye vyeo, bila kodi tutakwama

Taifa halingakuwa, bilashi bila ushuru

Ushuru si kwa wanyonge, wasokuwa na uwezo
Watozwe hata wabunge, na wengine wenye nazo
Yeyote asijitenge, kodi akalipa bezo
Taifa halingakuwa, bilashi bila ushuru

Kwetu kutoa ushuru,ndiko kujitegemea
Pasiwepo na udhuru, usio wa kuelea
Huwa ni kama kiguru, asenao kutembea
Taifa halingakuwa, bilashi bila ushuru

Maswali

- (a)Tambua hadhira inayolengwa katika shairi hili.
(alama 1)
- b)Huku ukitoa mfano,onyesha mbinu **tatu** ambazo mshairi ametumia kutosheleza uhuru wake. (alama 3)
- c)Bainisha aina **tatu** za urudiaji zinazojitokeza katika utungo huu.
(alama 3)
- d)Eleza muundo wa ubeti wa sita.
(alama 4)
- e)Andika ubeti wa **nne** katika lugha ya nathari/tutumbi
(alama 4)
- f)Kwa kutolea mfano,taja mbinu **tatu** za kimtindo zilizotumika katika shairi hili.
(alama 3)
- g)Weka shairi hili katika bahari yake ukirejelea :
(alama 2)
- i)Vipande
- ii)Vina

7. Soma shairi lifuatalo kisha ujibu maswali

Sikilizeni wimbo huu:
Niliokuwa mtoto nilitwa
chacha Kwa matamshi yangu
ya sasa
Nilipokuwa mtu mzima niliitwa
Manywele Nilipokuwa mwalimu nikaitwa
Bure.

Huu utakuwa wimbo wako
Utakapostaafu urudipo nyumbani
Umelewa kangara na nyayo zako
Zikishindwa kulenga njia nyembamba vijijini.
Utakuwa kichekesho cha watoto
Watakaoukuita, Ticha! Popote upitapo.

Kumbuka mwalimu utakapostaafu,
Mijusi watataga mayai ndani ya viatu
Vyako vilivyokwisha visiginino.
Na ndani ya sidiria chakavu
Zilizoshikizwa Kamba kwa
pini

Mende watazaliana ndani ya chupa tupu Za marashi na za bia.

Na manyigu yatajenga ndani ya kofia Zilizosahaulika kutani Utakapokufa nge watazaliana Chini ya jiwe juu ya kaburi lako, Na mlevi fulani akipita atapenga

Na kupangusa vidole kwenye jiwe pweke

Mwanzo na mwisho wako ndio huo.

Lakini wakati ungali hai

Unaweza kubadilisha mkondo wa maji Lakini kwanza mzungumze. Wewe na mimi. Acha mioyo yote izungumzwe Baada ya kunyanyaswa Na kisha nusu mshahara.

Utafundisha tena nyimbo kuwasifu viongozi? Utafundisha tena ngonjera?

Utapeleka tena wanafunzi asubuhi Wakajipange barabarani kusubiri Mgeni afikaye saa kumi na apitapo Apunga tu mkono kuwatia kichaa cha shangwe Na huku nyuma mwasambaa na njaa?

Tazama hilo runda madaftari mezani Utalimaliza kwa mshahara mkia wa mbuzi? Tuzungumze. Ninyi na mimi.

Acha mioyo yetu izungumze

Mkiwa waoga na kujikunja kama jongoo Mtawekwa kwenye vijiti na kutupwa Nje ya ua, ndani mtawaacha Wacheza ngoma wakitunga nyimbo mpya

Sikilizeni walimu,

Anzeni kufundisha hesabu mpya

Mjinga mmoja kujumlisha na wezi ishirini Ni sawa na sifuri.

Hapana utawala Fundisheni historia historia mpya

Hapo zamani za sasa Hapakuwa na serikali.

Sikilizeni kwa makini Umoja hatuna

Twasambaratika kama nyumba Tulicho nacho ni woga,

Na kinachotuangusha ni unafiki. Lakini tusikate tamaa kama mbuni. Tukiupata umoja bado tunayo silaha.

Kura.

Maswali

- (a) Fafanua sifa za shairi huru zinazojitokeza katika shairi hili. (al. 5)
- (b) Eleza jinsi maudhui ya utamaushi yanavyojitokeza ukimrejelea nafsi-nenewa. (al. 4)
- (c) Nafsi-nenewa anapaswa kujilaumu kwa masaiibu yake. Thibitisha. (al. 2)

- (d) (i) Bainisha nafsi-neni katika shairi hili. (al. 1)
- (ii) Taja toni ya shairi hili. Toa mfano. (al. 2)
- (iii) Eleza matumizi mawili mawili ya usambamba na jazanda katika shiri hili. (al. 4)
- (iv) Eleza maana ya kufungu kifuatacho:
- Mjinga mmoja kujumlisha na wezi ishirini ni sawa na sufuri.** (al. 2)

SEHEMU E: FASIHI SIMULIZI

8. Soma utungo ufuatao kisha ujibu maswali

1 Angole angole mwanangu	Ilimu kunikatizia
Mwanangu nakuchombeza	Ng'ombe, mbuzi kupokea
Nakuchombeza ulale	Kunioza dumu kongwe
Ulale ukiamka	Haliuki na halende
Nikupikie ubwabwa	
Na mchuzi wa papa	Kazi kupiga matonge
Ukilia waniliza, wanikumbusha	
Ukiwa wa baba na mama	3 Likingia mvunguni
	Lavunjavunja vikombe
	Likilala kitandani
2 Baba na mama watende	Languruma kama gombe

- a) Bainisha kipera cha utungo huu. Thibitisha. (alama 2)
- b) Eleza ujumbe unaofumbwa katika wimbo huu. (alama 5)
- c) Tambua mb nu za kifani ambazo zimetumiwa kuwasilisha utungo huu. (alama 3)
- d) Bainisha shughuli mojamboja ya kijamii na ya kiuchumi ambazo huendelezwa katika jamii ya utungo huu. (alama 2)
- e) Unakusudia kukusanya data kuhusu kipera hiki. Eleza manufaa manne ya kutumia mahojiano. (alama 4)
- f) Kipera hiki kinazidi kufifia katika jamii yako. Fafanua njia nne ambazo jamii ya kisasa inaweza kutumia kukuza na kuendeleza kipera hiki. (alama 4)

NAME.....ADM.....

SCHOOL.....INDEX.....

DATE.....SIGN.....TARGET.....

SERIES 5 KISWAHILI 2023 KCSE PREDICTION MOCK

KISWAHILI FASIHI 102/3

MUDA: SAA 2 ½

102/3

MAAGIZO

- a) Andika jina lako na nambari yako ya mtihani katika nafasi ulizoachiwa hapo juu b) Jibu maswali manne pekee
- c) Swali la kwanza ni la lazima
- d) Maswali hayo mengine yachaguliwe kutoka sehemu nne zilizobakia yaani :
Riwaya, hadithi fupi, ushairi na fasihi simulizi
- e) Usijibu maswali mawili kutoka sehemu moja
- f) Majibu yote lazima yaandikwe kwa lugha ya Kiswahili
- g) Majibu yote sharti yaandikwe kwenye nafasi ulizoachiwa katika kijitabu hiki cha maswali.

KWA MATUMIZI YA MTAHINI PEKEE

SWALI	UPEO	ALAMA
USHAIRI	20	
TAMTHILIA	20	

RIWAYA	20	
HADITHI FUPI	20	
FASIHI SIMULIZI	20	
JUMLA		

SEHEMU A: TAMTHILIA

Timothy M.Arege :Bembea ya Maisha

1. LAZIMA

La! Kila mbegu ipandwayo haina budi kuzaa na izaapo mazao yake huvunwa. Mtu hutakasa sahani akijua itamfaa tena. Kinacholelewa hakina budi kulea.

- a) Eleza muktadha wa dondoo hili (alama4)
- b) Changanua mtindo katika dondoo hili (alama3)
- c) Kauli iliyopigiwa mstari inaonyesha majukumu ya watoto kwa wazazi. Thibitisha kwa kuonyesha wazi alivyowajibika anayerejelewa na msemaji (alama4)
- d) Fafanua umuhimu wa msemaji katika kujenga tamthilia ya Bembea ya Maisha (alama4)
- e) Eleza sifa tano za msemewa (alama5)

SEHEMU B: RIWAYA

NGUU ZA JADI (CLARE MOMANYI)

Jibu swali la 2 au la 3

- 2.. binadamu ni viumbe salitiThibitisha kwa kurejelea riwaya ya Nguu za Jadi.(al.20)
- 3.. “Maisha ni mabadiliko” Tetea kauli hii kwa kurejeleariwayaya Nguu za Jadi.(al.20)

SEHEMU C:HADITHI FUPI

MAPAMBAZUKO YA MACHWEO NA HADITHI NYINGINE Jibu swali la 4 au la 5

Racheal Wangare:Fadhili za Punda

“Rudi, nyumbani mwanamke wewe! Nitakuja jioni tuyamalize haya.”

- a)(i) Eleza muktadha wa dondoo hili (alama4)
- (ii) Fafanua hulka ya msemaji wa kauli hii (alama4)

- iii) Huku ukizingatia hadithi hii, jadili maudhui ya mabadiliko yanavyojitokeza katika hadithi(alama7)
- b) Changanua mtindo katika dondoo hili (alama 5) Alasiri
ile, baada ya ibada mbili, mhubiri akawa hoi kwa mavune. Akatamani kufika nyumbani apumzike, kazi ya kuwalisha kondoo wa Mungu si kazi rahisi. Wamefika nusu safari, bintiye katulia kama maji ya mtungi. Akimtaazama kipembe anamkumbusha marehemu mkewe. Miaka mitatu sasa na dhiki ya kuondokewa haijamwisha. Alihisi ukiwa, akatamani mwenziye. Sasa kazi kukilea kitoto chao, kibinti hiiki kilicho mlanda mamake kama shilingi kwa ya pili. Nyuma ilijaa kicheko alipokua hai mamake. Kama si bintiye ambaye ulimi wake hautulii, kiroho kingemvamia labda hata kumvuta
kuelekea kaburini .

AU

5. Winnie Nyaruri Ogenche; Sabina

“Ninaomba wazazi wenzangu muwape watoto wa kike elimu badala ya kuwaoza mapema. Hongera, mwanangu kwa kupata alama mia nne arubaini na saba”

- a) Eleza umuhimu wa mrejelewa katika kukuza hadithi husika (alama5)
- b) Tambua mbinu ya kimtindo iliyotumika katika dondoo hili (alama1)
- c) Fafanua jinsi mbinu yenyewe ilivyotumika ili kufanikisha utunzi wa hadithi (alama6)
- d) Fafanua changamoto zinazokabili jinsia ya kike kwa mujibu wa hadithi (alama8)

SEHEMU D :USHAIRI Jibu

swali la 6 au la 7

Soma shairi lifuatalo kisha ujibu maswali

Nazuka mtunga mambo, na watunzi watungao

Wafungatao masombo, kushika msu na ngao

Naipiga ya ngambo, sauti ifike kwao

Wawapi wajigambao, tugambiyane vigambo?

Ni siku nyingi kitambo, **ninyemele** naja leo

Kama kweli wana nyimbo, nawaje niimbe nao

FOR MARKING SCHEME CALL SIR ABRAHAM 0729 125 181

Na sababu ni vigambo, vya wale wajitwazao
Wawapi wajigambao,tugambiyane vigambo?

Iwapo mu wana nyimbo, na ungoi upasao
Musingewaonya mambo, waoga mwatishao
Mungefungata masombo, kuteta na wawezao
Wawapi wajigamboa, tugambiayane vigambo?

Wawapi fundi wa nyimbo, malengo wajitwazao

Wasemao kula jambo, kuwa walijua wao
Kuna kipambua pambo, chatafuta
wapambao Wawapi
wajigambao,tugambiyane vigambo?

Musidhani ni msimbo, hayano nambano leo
Nawaeleza ni mambo, yamtaka atakao
Ajifungate msombo,mdudoateze nayo
Wawapi wajigambao, tugambiyane vigambo?

Imani wenya utambo, mutambao kwa matao
Muelewao mafumbo, na mbinu za wafumbao
Kuna 'tomvu za ulimbo, tengani muruke nao
Wawapi wajigambao, tugambiyane vigambo?

Sasa tafunuwa wimbo, takasani masikio
Siimbi la mtu jambo, alojiweka kituo
Hili' metunga no fumbo, n' nao niwatakao
Wawapi wajigambao, tugambiyane vigambo?

Tamati enyi warembo, nasubiri matokeo
Hivi sasa sina jambo, ela naaga nendao
Ni mimi simba wa wimbo,marara ningurumao
Wawapi wajigambao, tugambiyane vigambo?

Maswali

- a) Lipe shairi hili anwani mwafaka (alama1) b)
 Eleza muundo wa shairi hili (alama4) c) Taja na
 utoe mifano ya mbinu nne za kimtindo zilizotumika katika shairi hili (alama4) d) Fafanua
 uhuru wa kishairi katika ubeti wa nne (alama3) e) Andika ubeti
 wa pili katika lugha ya nathari (alama4) f) Tambua nafsi
 nenewa katika shairi hili (alama1) g) Taja toni la shairi hili
 (alama1) h) Eleza maana ya msamiati ufuatao kama ulivyotumika katika ushairi (alama2)
- i) Wafungatao masombo
 ii) Ninyemele

7. Soma shairi lifuatalo kisha ujibu maswali:

Binadamu hatosheki, ni kiumbe chenye zani, kweli mja hapendeki,
 Kwa kweli haaminiki, hila ameficha ndani, la wazi ni unafiki

Ukweliwe haafiki, njama zake zi moyoni, usimwone ni rafiki
Mtu kuwa na tamaa, akitaka kiso chake, ni hatari kama nyoka,

Wengine watakuua, wakiona una pesa, hata zikiwa kidogo, Hizo
kwao ni maua, hupupiwa zikatesa, wakazifuata nyago, Hadi
kwenye wako ua, pasipo hata kupesa, wala kukupa kisogo, Mtu
kuwa na tamaa, akitaka kiso chake, ni hatari kama nyoka

Pindi kinunua kitu, hafurahi Shaitani, bali tajawa chukizo, Mtu
kiwa mtukutu, tanuna mtimani, kwalo lako tekelezo, Tamko
lake 'Subutu' Kuondoa tumaini, na kukuulia wazo, Mtu kuwa
na tamaa, akitaka kiso chake, ni hatari kama nyoka,

Aliye na taraghani, taabu kuishi naye, kazi yake kujidai,
Takusema faraghani, asosema kiwa naye, kupendeza maadui,
Hana faida nyumbani, ni mtu akuchimbaye, mradi usitumai,
Mtu kuwa na tamaa, akitaka kiso chake, ni hatari kama
nyoka,

Kwa hakika ni balaa, kumkirimu mchawi, aliyejaa uchoyo,
Bahati ina hadaa, kukupa alo sadawi, aibatili rohoyo,
Mipangoyo kwake jaa, na nia ya ustawi, huwiza kuvunja kaninyo,
Mtu kuwa na tamaa, akitaka kiso chake, ni hatari kama nyoka.

Ninacho changu kilio, ninalia sanasana, kinyesi nimetupiwa,
Ningetoa azimio, lakini uwezo sina, kwa matatizo kuambiwa,
Ama nitumie mbio, fuadini ninanena, akilini nazuiwa,

- Mtu kuwa na tamaa, akitaka kiso chake, ni hatari kama nyok
- a) Lipe shairi hili anwani mwafaka (alama1)
- b) Fafanua mambo **manne** mabayo nafsini analalamikia (alama4)
- c) Ainisha shairi hili kwa kuzingatia vigezo vifuatavyo: (alama3)
- (i) Idadi ya vipande katika kila mshororo
- (ii) Mpangilio wa vina katika kila ubeti
- (iii) Idadi ya mshororo katika kila ubeti
- d) Andika ubeti wa **nne** katika lugha nathari (alama3)
- e) Bainisha tamathali **mbili** za usemi zilizotumiwa katika shairi hili (alama2)
- f) Huku ukitoa mifano, onyesha mbinu **mbili** alizotumia mshairi kutosheleza mahitaji ya

- kiarudhi (alama2)
- g) Andika aina **mbili** za urudiaji zilizotumiwa katika shairi hili (alama2)
- h) Fafanua muundo wa ubeti wa **tano** na **sita** (alama3)

SEHEMU E : FASIHI SIMULIZI

- 8 .Niaje wazungu wanaweza kutunza vitu vikajaa kwenye friji. Yani nimeweka soda mbili tu kweye friji lakini akili haitulii hadi nizinywe. Niko sebuleni nazunguka tu. Najaribu kuwaza vitu vingine lakini wapi akili inaniambia 'My friend, kunywa soda.'

- a) Bainisha kipera cha utungo huu (alama1)
- b) Fafanua aina tatu za taswira zilizotumika katika kifungu hiki (alama3)
- c) Utanzu wa kipera hiki huweza kuchukua nafasi muhimu katika fasihi simulizi. Thibitisha kwa hoja zozote sita (alama6)

- d) Ufanisi wa uwasilishaji wa utanzu huu unategemea fanani. Teteta kauli hii. (alama5)
- e) Ni changamoto zipi zinaweza kumkabili mwanafasihi mtafiti nyanjani? (alama5)

HII NDIO UKURASA WA MWISHO KUPIGWA CHAPA!

NAME.....ADM.....

SCHOOL.....INDEX.....

DATE.....SIGN.....TARGET.....

SERIES 6 KISWAHILI 2023 KCSE PREDICTION MOCK

KISWAHILI FASIHI 102/3

MUDA: SAA 2 ½

102/3

KISWAHILI 102/3

SEHEMU YA A

Swali la lazima

1. Soma shairi lifuatalo kisha ujibu maswali yafuatayo;

Sinisumbue akili, nakusihi e mwandani,
Afiya yangu nidhalili, muno nataka amani,
Nawe umenikabili, nenende sipitalini,
Sisitoke aazali, twenda zetu mizimuni,
Nifwateni sipitali, na dawa ziko nyumbani!

Mababu hawakujali, wajihisipo tabani,
Tuna dawa zaasili, hupati sipitalini,
Kwa nguvu yakirijali, mkuya tiuamini,
Kaafuri pia kali, na dawa ya ndwele fulani,
Nifwateni sipitali, na dawa ziko nyumbani!

Mtu akiwa halali, tumbo lina walakini,
Dawa yake ni shubili, au zogo huauni,
Zabadi pia za hali, kwa maradhi yako ndani,
Au kwenda wa sahili, wenyewe walo pangani,
Nifwateni sipitali, na dawa ziko nyumbani!

Mtu kwenda sipitali, nikutojuwa yakini,
Daktari kuona mwili, ta nena kansa tumboni,
Visu viti wemakali, tayari kwa pirisheni,
Ukatweka mafigili, tumbo nyangwe na maini,
Nifwateni sipitali, na dawa ziko nyumbani!

Japo maradhi dhalili, kuteguliwa tegoni,

Yakifika sipitali, huwa hayana Kifani,
Waambiwa damu kalili, ndugu msaidieni,
Watu wa kitamali, kumbe ndio buriani,
Nifuateni sipitali, na dawa ziko nyumbani!

Mizimu ya kupa kweli, wakueleze undani,
Maradhiyo ni ajali, yataka vitu dhamani,
Ulete kuku wawili, wamanjano wakijani,
Matunda pia asali, vitu vya chanoni,
Nifwateni sipitali, na dawa ziko nyumbani!

Maswali

- a. Lipe shairi hili anwani mwafaka. (alama 2)
- b. Liweke shairi hili katika bahari mbili. (alama 2)
- c. Andika ubeti wane kwa lugha nathari. (alama 4)
- d. Kwa nini mshairi anakataa kwenda hospitali? (alama 2)
- e. Ni nani nafsineni katika shairi hili? (alama 1)
- f. Tambua toni ya shairi hili. (alama 1)
- g. Eleza muundo wa ubeti wa pili. (alama 4)
- h. Eleza jinsi uhuru wakishairi ulivyotumi kakatika shairi hili. (alama 2)
- i. Eleza maana ya msamiati ufuatao kama ulivyotumika katika shairi. (alama 2)
 1. Pangani
 2. Nenende

SEHEMU YA B: HADITHI FUPI: MAPAMBAZUKO YA MACHWEO NA HADITHI NYINGINE.

2. “Yu wapi kiruka njia wako? Wajua yuko wapi? Uliacha mbachao kwa msala upitao. Atakutunza nani, maana kwako fadhila zapunda ni mashuzi!”
 - a. Yaweke maneno haya katika muktadha wake. (alama 4)
 - b. Taja mbinu mbili za lugha zilizotumika katika dondoo hili. (alama 2)
 - c. Bainisha toni ya dondoo. (alama 1)
 - d. Fafanua sifa zozote tatu za mzungumziwa. (alama 3)
 - e. Kwa kurejelea hadithi “Fadhilazapunda” onyesha ukweli wa kauli kuwa fadhila za punda ni mashuzi kwa mifano mwafaka. (alama 10)
- Au**
3. Huku ukirejelea hadithi zifuatazo tano jadili maudhui ya migogoro kwa kutoa mifano maridhawa. (alama 20)
 - a. Fadhila za punda

- b. Msiba wa kujitakia
- c. Mapambazuko ya machweo
- d. Harubu ya maisha

SEHEMU YA C: RIWAYA YA NGUU ZA JADI

- 4. Fafanua umuhimu wa hotuba ya Lonare kwa wananchi.(al.20)
- 5. Jadili namna matukio mbalimbali yamesadifu katika riwaya ya Nguu za Jadi.(al.20)

SEHEMU YA D: TAMTHILIA YA BEMBEA YA MAISHA

“Mwanangu binadamu mchoyo kwa lake lakini mkarimu ajabu kwa la mwenziwe. Atakukarimu kwa la mwenziwe na atakupa nyongeza usio hitaji lakini lake atalizika katika giza la kina cha moyo wake. Ndiyo hulka yake mwana wa adamu.”

- a. Eleza muktadha wa maneno haya. (alama 4)
- b. Jadili namna chanya msemaji na wenzake wa jinsia ya kike walivyosawiriwa katika tamthilia ya Bembea ya maisha. (alama 6)
- c. Fafanua umuhimu wa mazungumzo kati ya msemaji na msemewa katika tamthilia ya Bembea ya Maisha(alama 10)
- 6. Jadili maudhui yafuatayo kwa kutolea mifano maridhawa kama yanavyoshughulikiwa katika tamthilia ya Bembea ya maisha.(alama 20)
 - (a) Mabadiliko
 - (b) Migogoro

7. SEHEMU YA E: FASIHI SIMULIZI

Dunia hii ina matatizo x2
 Watu wengi hawaja jua
 Ni dunia ya taabu
 Hata hivyo usijali.

Karibu malaika karibu x2
 Mimi nikukaribishe
 Kwa mikono yote miwili
 Dunia mti mkavu.

Usilie mtoto usilie x2
 Kwa kuiona dunia
 Iliyo na masumbuko
 Umebebwa miezi tisa.

Maswali

- a. Huu ni wimbo wa aina gani? (alama 1)
- b. Eleza ujumbe wa wimbo huu. (alama 2)
- c. Eleza sifa za nyimbo za bembea. (alama4)
- d. Taja tanzu kuu nne za fasihi simulizi.(alama 4)
- (a) Unanuia kukusanya data za kipera kilicho hapo juu. Pendekeza njia tano utakazotumia. (alama 5)
- (b) Eleza changamoto nne utakazo kumbana nazo katika kukusanya data zako. (alama 4)

NAME.....ADM.....

SCHOOL.....INDEX.....

DATE.....SIGN.....TARGET.....

SERIES 7 KISWAHILI 2023 KCSE PREDICTION MOCK

KISWAHILI FASIHI 102/3

MUDA: SAA 2 ½

102/3

Maagizo

- Andika jina lako na nambari yako ya mtihani katika nafasi ulizoachiwa hapo juu
- Tia sahihi yako kisha uandike tarehe ya mtihani katika nafasi ulizoachiwa hapo juu
- Jibu maswali **manne** pekee
- Swali la **kwanza** ni la **lazima**
- Maswali hayo mengine **matatu** yachaguliwe kutoka sehemu **nne** zilizobaki; yaani Riwaya, Tamthilia, Ushairi na Fasihi Simulizi.
- Usijibu maswali **Mawili** kutoka **sehemu moja**
- Majibu yote **lazima** yaandikwe kwa lugha ya Kiswahili.
- Karatasi hii ina kurasa 5 zilizopigwa chapa**

Kwa Matumizi ya Mtahini Pekee

Swali	Upeo	Alama
1	20	
	20	
	20	
	20	
	Jumla	

SEHEMU A: Fasihi simulizi

1. lazima

Soma utungo ufuatao kisha ujibu maswali.

Hiki ni kipindi maalum sana katika maisha yako. Lazima ufanye uamuzi wa busara, la sivyo utajuta sana maishani. Mpwa wangu, nyumba nzuri si mlango ingia ndani ujionee. Kumbuka kuwa maisha yako yatachukua mkondo mpya utakaotegemea uamuzi utakaofanya. Mke ni tabia sio sura kumbuka hawa kumbuka hawa ma dot com wamejiumbua; si dawa za kumeza, si za kujidunga, si za kujipaka mradi tu waonekane wazuri kwa sura, wamekuwa kama maembe ya kuchemshwa badala ya kuachwa yakomae yaive taratibu. Fanya uamuzi wa busara nawe utaishi kwa furaha na amani till death do you apart.

Maswali

- a) Bainisha kipera cha utungo huu. (alama 1)
- b) Toa sababu kuthibitisha jibu la (a). (alama 2)
- c) Bainisha mbinu **nne** za kimtindo zinazojitokeza kwenye utungo. (alama 4)
- d) Tambua toni ya utungo huu. (alama 1)
- e) Taja ngomezi **tatu** za kisasa. (alama 3)
- f) Fafanua sifa **nne** za maigizo. (alama 4)
- g) Eleza changamoto ambazo zinaweza kumkumba mtafiti wa fasihi simulizi. (alama 5)

SEHEMU B: Riwaya

Nguu za jadi (CLARE MOMANYI)

Jibu swali la 2 au la 3

- 2. ..Fafanua matumizi ya jazanda katika riwaya ya Nguu za Jadi.(al.20)..
- 3. .Fafanua matumizi ya ishara/taashira katika riwaya ya Nguu za jadi.(al.20)

SEHEMU C: Hadithi fupi

D.W. Lutomia na P. Muthama (Wah): Mapambazuko ya Machweo na Hadithi Nyingine.

Rachael Wangari: Fadhila za Punda.

4. "Nia yangu nyeupe kama pamba. Mimi si miongoni mwa wale wanaume wenye nia ya kuharibu watoto wa watu."

- a) Fafanua muktadha wa dondoo hili. (alama 4)
- b) Eleza kinaya kinachojitokeza katika maneno yaliyopigiwa mstari ukirejelea hadithi hii. (alama 16)

SEHEMU D: Tamthilia

Timothy .M. Arege : Bembea ya Maisha

Jibu swali la 5 au 6

5. a) Changanua mtindo katika dondoo lifuatalo. (alama 6)

(Anajisemea) “ Bunju ni mmoja wenu. Nyote ni wanangu.” Hayo ni maneno ya mama. Wakati huo sikuona. Sasa ninaona. Wanasema mwenye macho haambiwi tazama. Kweli ilioje! Japo hutokea wakati tukalalamika, ninafikiri Bunju ni zawadi nzuri kwetu. Leo tungekuwa wapi bila Bunju? Maji yangezidi unga. Hebu fikiri ! umepata ajali mbaya. Inakuacha mahututi. Anapita mtu katika gari lake. Anakufanyia mpango wa flying doctors, ndege inafika kukupeleka hospitali.

b) Kwa kurejelea tamthilia ya Bembea ya Maisha jadili changamoto **saba** zinazoikumba asasi ya ndoa.

(alama 14)

Au

6. “Maji yangukuwa yamewafika shingo basi wangeshindwa kuishi pamoja. Ndoa ni bembea.”

- a. Fafanua muktahda wa dondoo hili. (alama 4)
- b. Bainisha tamathali **moja** ya usemi inayojitokeza. (alama 2)
- c. Eleza sifa **nne** za msemaji wa maneno haya. (alama 4)
- d. Mwandishi wa Bembea ya Maisha ameshughulikia suala la uwajibikaji kwa kina. Thibitisha. (alama 10)

SEHEMU YA E: Ushairi

Jibu swali la 7 au 8

7. Soma shairi lifuatalo kisha ujibu maswali.

SIPENDI KUCHEKA.

Pana jambo natukiya, kwangu hilo muhali,
Kitenda naona haya, kujishusha yangu hali,
Sipendi unipe hidaya, sipendi kutenda hili,
Sipendi mimi kucheka.

Sipendi mimi kucheka, kuchekea mawi,

Sipendi na ya dhihaka, kwangu nyemi hiwi,
Sipendi kwa hakika, mwovu kistawika,
Halafuye nikacheka!

Maskini akiteswa
Yatima akinyanyaswa
Mnyonge naye akinyonywa
Sipendi hata ikiwa
Uwezo nguvu najuwa
Ni hili sitatekezwa

Mbona lakini nicheke, kwayo furaha?
Na wewe ukajiweke, uli na siha ?
Na yatima ali pweke, ye anahaha?
Amenyimwa haki yake, hanayo raha!
Na moyo wangu ucheke, kwa ha! Ha! Ha!
Kumbuka kwa kucheka, mimi katu sitacheka.

a) Shairi hili ni la aina gani ? Thibitisha.	(alama 2)
b) Andika aina tatu za urudiaji zilizotumiwa katika shairi hili.	(alama 3)
c) Fafanua mambo manne yanayomfanya mshairi asipende kucheka.	(alama 4)
d) Eleza muundo wa ubeti wa pili.	(alama 2)
e) Kwa kutoa mifano tambua mbinu mbili za kimtindo zilizotumiwa na mshairi.	(alama 2)
f) Eleza mbinu tatu za kishairi kubainisha idhini ya mshairi.	(alama 3)
g) Tambua mstari mshata katika shairi.	(alama 2)
h) Bainisha nafsi neni katika shairi.	(alama 1)
i) Tambua toni ya shairi hili.	(alama 1)

8. Soma shairi lifuatalo kisha ujibu maswali.

1. Hayawi hayawi huwa! Wahenga kweli kanena,
Moyoningu nimejawa, na kihoro kingi sana,
Machozingu nayatowa, natunga kisasina
Mvulana hajaliwi, sasa ni ndege wa Mola!

2. Mtoto awe kiume, anateswa hadharani,
Kimalezi ndo niseme, haki zake kumuhini,
Twajioneya kinyume, zinavyodai kampeni,
Mvulana hajaliwi, sasa ni ndege wa Mola!
3. Elimu nzuri ni kike, kiume achiwa Mungu,
Ni wazi yabainike, haki zetu ndo ukungu,
Ni nani sihuzunike, kujuwa yalo uchungu?
Mvulana hajaliwi, sasa ni ndege wa Mola!
4. Alama ya chuo kuu, ya msichana i chini,
Walimu wetu wakuu, wamekubali kwa nini?
Si mambo yalo nafuu, kutubaguwa yakini,
Mvulana hajaliwi, sasa ni ndege wa Mola!
5. Vyombo habari sikiza, waume eti jambazi!
Ni waovu vyaeneza, wezi wa mbuzi na ndizi,
Lakini kike wakaza, ya murwa pasi na ajizi,
Mvulana hajaliwi, sasa ni ndege wa Mola!
6. Vitani ndo twapelekwa, usalama kuulinda,
Hayasikizwi matakwa, ila kuteswa ja punda,
Wengi wetu wanatekwa, na anasa kuziponda,
Mvulana hajaliwi, sasa ni ndege wa Mola!
7. Vibarua ni faradhi, na gange zote sulubu,
Kweli hatari maradhi, tusopewa matibabu
Nchini hatuna hadhi, mezongwa na masaibu,
Mvulana hajaliwi, sasa ni ndege wa Mola!
8. Mzomzo wafadhili, watambua wasichana,
Kuwinda ajira kweli, apata wa kike jina,
Lo! Humo ndo ukatili, ulokithiri nanena,
Mvulana hajaliwi, sasa ni ndege wa Mola!

(Na J.M. Wanjagi kutoka Taifa Leo 10/03/2012)

a)	Fafanua ujumbe wa shairi hili.	(alama 6)
b)	Bainisha bahari ya shairi hili ukizingatia vipande.	(alama 2)
c)	Tambua tamathali moja ya usemi iliyotumiwa katika shairi hili	(alama 2)
d)	Andika ubeti wa kwanza kwa lugha tutumbi.	(alama 4)

Eleza **mbinu** mbili zilizotumiwa na mshairi ili kutosheleza mahitaji ya kiarudhi. (alama 2)

e)

f)	Bainisha toni ya shairi hili .	(alama 1)
g)	Tambua nafsineni katika shairi .	(alama 1)
h)	Eleza muundo wa ubeti wa tano.	(alama 2)

NAME.....ADM.....

SCHOOL.....INDEX.....

DATE.....SIGN.....TARGET.....

SERIES 8 KISWAHILI 2023 KCSE PREDICTION MOCK

KISWAHILI FASIHI 102/3

MUDA: SAA 2 ½

102/3

MAAGIZO:

- Andika jina lako na nambari yako ya mthani katika nafasi ulizoachiwa hapo juu.
- Tia sahihi yako kisha uandike tarehe ya mthani katika nafasi ulizoachiwa hapo juu.
- Jibu maswali **manne** pekee.
- Swali la **kwana** ni la **lazima**.
- Maswali hayo mengine matatu yachaguliwe kutoka sehemu nne zilizobaki; yaani; Riwaya, Tamthilia, Hadithi Fupi na Fasihi Simulizi.
- Usijibu maswali **mawili** kutoka **sehemu moja**.
- Majibu yote **lazima** yaandikwe kwa lugha ya Kiswahili
- Karatasi hii ina kurasa **7** zilizopigwa chapwa
- Watahiniwa ni **lazima** wahakikishe kwamba kurasa zote za karatasi hii zimepigwa chapa sawasawa na kuwa maswali yote yamo.

KWA MATUMIZI YA MTAHINI PEKEE.

Swali	Upeo	Alama
1	20	
	20	
	20	
	20	
Jumla	80	

SEHEMU A: SWALI LA LAZIMA

(ALAMA 20)

FOR MARKING SCHEME CALL SIR ABRAHAM 0729 125 181 UKURASA 43 KWA 64

1. USHAIRI

UTU NI NINI?

Utu na ubinadamu, ni kama yai na kuku
Utu ni ile nidhamu, *mola aliyokhuluku*,
Ubinadamu ni damu, ya utu wa kila siku,
Utu wowote wa mtu, ni kuwajali wenzake.

Ye yote mwanaadamu, ana asili ya utu,
Ya'ni kwenye yake damu, hakikosi hiki kitu,
Utu sifa maalumu, ya mtu kuitwa mtu,
Utu wowote wa mtu, ni kuwajali wenzake

Utu ni kiumbe hai, tunacho chaonekana
Utu kamwe haudai, tabia ya kujivuna,
Utu ni ule uhai, ushikao uungwana,
Utu wowote wa mtu, ni kuwajali wenzake

Utu huweza pimika, kwa hisia ya akili,
Huweza kuhifadhika, kulingana na *fadhili*,
Utu huweza pendeka, palipo na maadili
Utu wowote wa mtu, ni kuwajali wenzake

Utu unayo aibu, na *tabia ya muhali*,
Utu huenda na jibu, la Imani na ukweli,
Utu huiona tabu, tabia ya ujahili,
Utu wowote wa mtu, ni kuwajali wenzake

Filosofia ya utu, inapinga ubinafsi,

Utu hautaki kitu, cha upeke wa nafsi,
Utu hauna kiatu, cheupe au cheusi,
Utu wowote wa mtu, ni kuwajali wenzake.

Utu wa kweli kwa *mja*, ni wenzake kuwajali,
Utu huiona haja, ya kujua watu hali,
Utu ni kuwa pamoja, kwenye shida mbalimbali,
Utu wowote wa mtu, ni kuwajali wenzake.

Utu ni ubinaadamu, udugu na wenzi wako,
Utu wote waheshimu, kwa nidhamu na kicheko,
Utu ona mwanadamu, sijitenge peke yako,
Utu wowote wa mtu, ni kuwajali wenzake

Ingawaje tu dhaifu, katika ubinafsi,
Utu kweli nausifu, ubinadamu halisi,
Utu ni sifa tukufu, iletayo kila *nemsi*,
Utu wowote wa mtu, ni kuwajali wenzake

a) Tambua aina ya shairi hii kwa kutolea ithibati.

(alama 2)

b) Taja sifa tano za mtu mwenye utu kulingana na shairi.

(alama 5)

c) Tambua mbinu mbili za kimtindo zilizotumiwa na mshairi.

(alama 2)

d) Ainisha shairi hili kwa kuzingatia vigezo vifuatavyo.

(alama 3)

i) vipande

ii) vina

iii) mpangilio wa maneno

e) Tambua nafsini katika shairi.

(alama 1)

f) Tambua mbinu tatu alizotumia mshairi ili kukidhi mahitaji ya kiarudhi.

(alama 3)

g) Andika ubeti wa saba kwa lugha nathari.

(alama 4)

SEHEMU B: RIWAYA,

NGUU ZA JDI (CLARE MOMANYI)

Jibu swali la 2 au la 3

2.. Fafanua matumizi ya uzungumzinafsi katika riwaya ya Nguu za Jdi.(al.20)

3 ..Fafanua matumizi ya taharuki katika riwaya ya Nguu za Jdi,(al.20)

SEHEMU C. TAMTHILIA

T. Arege: Bembea ya Maisha

Jibu swali la 4 au la 5

4."... wakati mwingine mwindaji huwa mwindwa. Hata kijijini wanaishi watu . Watu hao hawakumbwi na dhiki kiasi hiki. Ya nini kung'ang'ana kuyatafuta maisha kama kwamba hayapiti? Maisha ni mshumaa uso mkesha! Ukijiachia sana peupe hata upepo unaweza kuuzima kabla ya kulika hadi nchani."

Maswali

a) Eleza muktadha wa dondoo hili.

(alama. 4)

b) Bainisha toni katika kauli hili

(alama. 2)

c) Eleza vipengele **vinne** vya kimtindo alivyotumia msemaji kufanikisha uwasilishaji wa ujumbe.

(alama. 4)

d) Eleza umuhimu wa msemaji katika kuendeleza ploti ya tamthilia hii.
(alama 10)

au

5. (a) Fafanua umuhimu wa mazungumzo kati ya Luka, Beni na Yona katika kujenga tamthilia ya “Bembea ya Maisha”

(alama 10)

(b) "Bembea inapolika na kukatika haiwi mwisho wa michezo. Huungwa na mchezo kuanza tena." Thibitisha ukweli wa kauli hii kwa kutolea mifano mwafaka tamthiliani. (alama. 10)

SEHEMU YA D

Hadithi Fupi – Mapambazuko Ya Machweo Na Hadithi Nyingine – Dw Lutomia

Jibu swali la 6 au la 7

Kifo cha Suluhu

6. Mume wangu, hebu zivute fikra zako miaka kumi na mitano iliyopita tulipoingia katika mkataba wa ndoa. Kwa nini unataka kujitia hamnazo kuhusu ahadi ulizozitoa? Umesahau namna tulivyohangaika, tukachekwa na watu, tukakosa hata marafiki na hatimaye tukabandikwa majina ya ajabu? Umesahau, mume wangu? Umesahau namna kazi yako ya kuuza makaa ilivyofika hatima ya ghafla baada ya serikali kupiga marufuku ukataji wa miti katika eneo la Dafrao? Naomba ukumbuke. Ninaamini huenda umesahau! Ama cheo chako cha ubunge ulichokipata kwa mbinu nizi juazo mimi kimekulevya na kukufanya uisahau familia yako?

a) Eleza muktadha wa dondoo hili.

(alama 5)

b) Fafanua mbinu za kimtindo zilizotumika katika dondoo hili.

(alama 6)

c) Tambua toni iliyotumika katika dondoo hili.

(alama 2)

d) Fafanua umuhimu wa ujumbe alitoa mnenaji wa maneno haya. Tumia hoja nane.

(alama 8)

au

7. “Wewe mke sampuli gani usiyetaka kumuunga mkono mmeo?”

Kwa kurejelea hadithi hii na nyingine zifuatazo, jadili changamoto anazopitia mnenewa pamoja na wahusika wa jinsia yake.

(alama 20)

Ahadi ni deni.

Hadithi ya Nipe nafasi

SEHEMU E: FASIHI SIMULIZI

8. Soma kifungu hiki kisha ujibu maswali

Hapo zamani za kale, Nyani na Mamba walikuwa marafiki wa kufa kuzikana. Watoto wao walipendana na kufaana kama ndugu wa toka nitoke. Familia ya Mamba aliishi mtoni nayo ya Nyani aliishi katika msitu uliokuwa maili thelathini kutoka mtoni. Kila mara marafiki hawa walitembeleana na kusaidiana kwa hali na mali. Kwa vile Mamba alikuwa mvuvi msahuhuri, aliweza kumwauni Nyani na aila yake kwa samaki wa aina mbalimbali. Nyani naye alimpelekea Mamba matunda na nafaka kutoka shambani mwake.

Urafiki wao ulikita mizizi na kunawiri Zaidi wakati Mamba alipokuja kwa Nyani kumposea mwanawe binti. Ukwe uliutilia viungo uhusiano wa Nyani na Mamba wakawa wanagandana kama kupe na mkia wa Ng’ombe. Wakatenda mengi pamoja. Wakazungumza ya kupwa na ya kujaa. Hakuna hata mmoja wao aliyeutilia shaka uaminifu wa mwenzake. Wake zao nao walifuata kaida ya maji kufuata mkondo. Walikuwa masahibu wa chanda na pete.

Msimu mmoja wa mapukutiko ulishuhudia mabadiliko ya kudumu katika maisha ya Nyani na Mamba. Wakati huo, bahari ilichafuka si haba. Kazi ya Mamba ya uvuvi ikaanza kukabiliwa na majabali ya kila aina. Kila mara Mamba alipokwenda uvuvini, alirudi akichekelewa na nyavu zake. Hakuambulia chochote. Njaa ilianza kubisha hodi katika familia ya Mamba. Hali hii ilitishia kuutia ufa urafiki kati ya Mamba na Nyani. Mamba alivamiwa na pepo ambaye hata yeye alishindwa kumfahamu. Kila mara alipomwona. Nyani au watoto wake alitamani kumdakia na kumla mzima mzima. Kadiri aalivyojaribu kujiasa dhidi ya fikira hii mbovu ndivyo moyo wake ulivyoendelea kumshauri, “Una njaa bwana, familia yako itaangamia. Je

huoni rafiki yako na familia yake wanaweza kuwa kitoweo? Utaendelea kula wishwa hadi lini? Mbona huyo Nyani ambaye anajiita rafiki yako sasa amekata guu humu? Mbona haji tena kukutazama? Hata karafuu alizokuwa akikuletea ameacha kuleta. “Mamba akaanza kumshuku rafiki yake na akasadiki kuwa Nyani alikuwa mla naye tu.

Usiku mmoja baada ya kula mate na kujilaza kitandani mwake akihesabu nyota, wazo lilimjia. Alikata shauri kumlaghai rafiki yake wa miaka mingi ilia pate kujiokoa yeye na familia yake kutoka katika kinamasi cha njaa. Asubuhi yake alikwenda kwa Nyani akiwa amejinamia kwa jitimai. Alisema, “Rafiki yangu, jana tulipoagana nilipata tanzia. Mjumbe kutoka kijijini aliniarifu kuwa baba yangu ni mgonjwa mahututi. Alisema kwamba baba ananitaka nyumbani upesi,” Habari hizi zilimtia Nyani majonzi makuu. Alimwahidi Mamba kwamba wangeandamana pamoja. Kwa vile Nyani hangeweza kutembea majini, ilibidi abebwe na Mamba. Alipatwa na kichefuchefu na manyezi kila alipotazama bahari iliyojitandaza mbele yao kwa mbwembwe. Hata hivyo, Mamba alimhakikishia kuwa wangepika salama. Naye kwa Imani iliyotokana na urafiki na mazoea ya miaka mingi, alitulia.

Safari ilikuwa ndefu na yenye machovu yaliyomfanya Nyani kulala mgongoni mwa Mamba. Walipofika kwenye vina vya maji, Mamba aliamua kumpasulia mbarika Nyani. “Rafiki yangu, nimekuwa nikidhani wewe ni rafiki wa dhati, kumbe uzuri wako wa mkakasi? Mimi na wanangu tumetafunwa na njaa kwa miezi kadha sasa huku maghala yako yakishiba na kutapika chakula. Hujadiriki hata siku moja kuja kujua kama nimepata hata senti moja ya kusagia mkunguni. Jana usiku nilipokuwa nikiwazia hali yangu, niliotesha katika ndoto kwamba kama ningepata moyo wako na kuula, basi hali ya uhitaji ingeniishia. Moyo wangu unaniuma sana kukufanyia tendo hili, hata hivyo lisilo budi hutendwa.”

Nyani alipigwa na butwaa nusura moyo wenyewe ujikabidhi kwa Mamba. Hata hivyo, akili yake nyepesi ilifanya kazi. Alimwambia Mamba, “Ndugu yangu, pole sana ikiwa umekuwa unadhani sikujali. Kwa kweli, hata ungeniomba moyo wangu siku hizo ningekupa tu. Unajua tena sisi Nyani, Tumbili na Kima tuna mioyo mingi. Hata hivyo, nasikitika kuwa Mungu alituambia kuwa daima mioyo yetu itakaa mitini. Basi ndugu mpenzi, badala ya kuendelea na safari hii, turudi pale mtini nikupe moyo wangu pamoja na mitatu ya wanangu kusudi uwalishe wanao na mkeo.”

Mamba akaingia mtegoni. Wakarudi hadi ufuoni. Kwa vile Mamba hakuweza kutoka majini, alibaki ufuoni akimngojea rafiki yake amletee mioyo.

Mamba alitunga macho yake kwenye ujia aliofuata Nyani akiomba pasitokee lolote la kumchelewesha Nyani. Matumbo yalimnguruma kwa njaa. Roho ikampapa kwa tumaini.

Alingoja, akongoja, akangoja... wiki, mwezi, mwaka... Nyani hakurudi. Mamba akajua amepwaguliwa na Nyani. Akaapa kumtafuta kwa udi na ambari. Huo ukawa mwisho wa urafiki kati ya Nyani na Mamba. ***Hadithi yangu inaishia hapo.***

Maswali

- a) Tambua kipera cha utungo huu. Thibitisha.
(alama 2)
- b) Tambua mbinu **sita** kimtindo alizotumia mtambaji wa utungo huu.
(alama 6)
- c) Umepewa jukumu la kutamba ngano hii. Fafanua mambo **matano** muhimu utakayozingatia ili kufanikisha uwasilishaji wako.
(alama 5)
- d) Fafanua umuhimu wa ngano hii katika jamii.
(alama 3)
- e) Kwa kutoa hoja **nne** jadili umuhimu wa maneno yaliyokolezwa rangi katika utambaji wa ngano kama hizi.
(alama 4)

NAME.....ADM.....

SCHOOL.....INDEX.....

DATE.....SIGN.....TARGET.....

SERIES 9 KISWAHILI 2023 KCSE PREDICTION MOCK

KISWAHILI FASIHI 102/3

MUDA: SAA 2 ½

102/3

MAAGIZO:

- j) Andika jina lako na nambari yako ya mtihani katika nafasi ulizoachiwa hapo juu.
- k) Tia sahihi yako kisha uandike tarehe ya mtihani katika nafasi ulizoachiwa hapo juu.
- l) Jibu maswali **manne** pekee.
- m) Swali la **kwanza** ni la **lazima**.
- n) Maswali hayo mengine matatu yachaguliwe kutoka sehemu nne zilizobaki; yaani; Riwaya, Tamthilia, Ushairi na Hadithi Fupi.
- o) Usijibu maswali **mawili** kutoka **sehemu moja**.
- p) Majibu yote **lazima** yaandikwe kwa lugha ya Kiswahili
- q) Karatasi hii ina kurasa 7 zilizopigwa chapwa
- r) Watahiniwa ni **lazima** wahakikishe kwamba kurasa zote za karatasi hii zimepigwa chapa sawasawa na kuwa maswali yote yamo.

KWA MATUMIZI YA MTAHINI PEKEE.

Swali	Upeo	Alama
1	20	
	20	
	20	
	20	
Jumla	80	

SEHEMU A: FASIHI SIMULIZI

Lazima

1. Soma utungo ufuatao kisha ujibu maswali

Kila kukicha mashaka
Ni kero hili si huba
Mimi pendo la viraka, heri demu la mkoba
Ingawa mno nataka, kuishi nawe muhiba
Pendo viraka viraka
Litanishinda kuziba

Kamwe sitoshughulika
Nawaje wenye kuziba
Viumbe wanosifika, kwa fedha, chuma na shaba
Walostaarabika, si mimi wa tobatoba
Pendo viraka viraka
Litanishinda kuziba

Naapa sitojitweka
Limenichosha si haba
Nasomba vyangu viraka, nitie kwenye mkoba
Sikuye ya kuzinduka, mjinga hawi juba
Pendo viraka viraka
Litanishinda kuziba

- (a) Huu ni wimbo wa aina gani? Thibitisha.
(alama 2)
- (b) Eleza sifa **tatu** za nafsinenewa katika wimbo huu
(alama 3)
- (c) Bainisha toni ya utungo huu.
(alama 1)
- (d) Fafanua mbinu **nne** ambazo nafsineni itatumia kufanikisha uwasilishaji wake.
(alama 4)
- (e) Eleza mambo ambayo yatapotea wimbo huu ukiandikwa.
(alama 6)
- (f) Ingawa nyimbo zina faida kwa wanajamii, zina madhara pia. Yaeleze madhara manne.
(alama 4)

SEHEMU B: RIWAYA

NGUU ZA JADI (CLARE MOMANYI)

Jibu swali la 2 au 3

2. . Fafanua matumizi ya kinaya katika riwaya ya Nguu za Jadi.(al.20)
- 3 . Fafanua matumizi ya hadithi ndani ya hadithi katika kukuza vipengele vifuatavyo:

(i)Maudhui

(ii)Wahusika

Rejelea:

Kisa cha Lilith (uk.81-82)

(i) Jinsi kinakuza maudhui (al.10)

(ii) Jinsi kinakuza wahusika(al.10)

SEHEMU YA C: TAMTHILIA

Timothy Arege: *Bemba ya Maisha*

Jibu swali la 4 au 5.

4. Ulevi. Ulevi mwanangu! Gongo liliyamega maadili yake kimyakimya na taratibu uwajibikaji ukawa umemponyoka na kuteleza kama sabuni ya povu jingi na kumwacha na kisomo chake tu.

a) Eleza muktadha wa dondoo hili.

(alama 4)

b) Fafanua mbinu **nne** za kimtindo zilizotumiwa katika dondoo hili.

(alama4)

c) Eleza sifa **nne** za anayerejelewa .

(alama 4)

d) Jadili umuhimu wa mandhari ya mazungumzo haya.

(alama8)

au

5. a)Mwandishi wa tamthilia ya Bemba amefaulu kuchora mpaka uliopo kati ya usasa na ukale.Jadili kwa kutoa hoja **kumi**.

(alama 10)

b)Kuishi mijini kuna adha chungu nzima.Jadili kwa kurejelea tamthilia nzima.

(alama 10)

SEHEMU D: USHAIRI

Jibu Swali la 6 au 7.

6. Nduguni na dada zangu,nisikieni wendani

Neleze ya moyo wangu,yalo yaniumizani

Kuhusu ya ulimwengu,ng'onzi chui jifanyani

Wanasiasa ndu zangu,wanazo hila Chekwa.

Kila siku twahadawa, kura zetu kuzitaka
Vitu duni tunapewa,twandanganywa kila mwaka
Kwa wepesi shawishiwa,hatimaye sahaulika
Wanasiasa ndu zangu wanazo hila Chekwa

Watwambia shida zetu,kwazo siku tatatua
Watwambia kila kitu,kitakuja tengenea
Maisha ya kila mtu ,waamba tanawiria
Wanasiasa ndu zangu,wanazo hila Chekwa

Wao huwa karibuni,kutwahidi nao moyo
Hali zetu twambiwani,taboreka bila wayo
Kila kitu waahidini, tafakuri bila nayo
Wanasiasa ndu zangu .wanazo hila Chekwa

Lao ajabu ni kuwani, kama lubwi hugeuka
Kiwapandisha ngazini, daima hutucheka
Wetu ujinga nambani,hutufanya kusumbuka
Wanasiasa ndu zangu, wanazo hila Chekwa

Wakipata na migwisho, waoni tausi huwa
Maringo yaso na mwisho, nyoyoni huwajawa
Wanaamba kwa vitisho, wa viongozi kwa kuwa
Wanasiasa ndu zangu, wanazo hila Chekwa

Ndu zangu tuzindukeni, twondokee zao hila
Kiwa humu duniani, wasije nao kutula
Waadilifu chagueni, tusongozwe nazo hela
Wanasiasa ndu zangu, wanazo hila Chekwa.

Walo walipo neleza, siku yao itafika

Walotufanya na boza, damu yetu faidika
Siku zao zitaiza ,safari yao safirika
Wanasiasa ndu zangu, wanazo hila Chekwa

Ndu zangu la muhimu, ni kutokufa moyoni
Duniani kiwa humu, tawaona kilipani
Liyotendea kaumu, takuja kuyalipani
Wanasiasa ndu zangu, wanazo hila Chekwa.

MASWALI

- a)Kwa hoja mbili dhamira ya mshairi katika shairi hili
(alama 2)
- b)Fafanua sifa tatu za warejelewa.
(alama 3)
- c)Kwa kutolea mifano onyesha mbinu alizotumia mshairi ili kukidhi mahitaji ya kiarudhi.
(alama 3)
- d)Tambua nafsineni katika shairi hili.
(alama 2)
- e)Ainisha shairi hili kwa kutumia vigezo vifuatavyo.
(alama 2)
 - i)Vipande
 - ii) Vina
- f)Fafanua mbinu mbili za kimtindo zilizotumika katika shairi
(alama 2)
- g)Andika ubeti wa saba kwa lugha nathari
(alama 4)
- h)Eleza toni ya shairi hili.
(alama 2)

au

7. Unaponyimwa uhuru

Husemi unavyotaka
Na kudadisi ya kweli
Yakini mekandamizwa.

Unapoliona kosa
Kwa hofu usiliseme
Mtu akukosowe
Nawe usimkosowe
Ndu yangu mekandamizwa.

Unapofanywa mjinga
Usiwe na uamuzi
Ufanywe kama sanamu
Na haulizi kwa nini?
Hakika mekandamizwa.

Unapoanza kuiga
Kuiga bila sababu
Na kushawishika ya kwamba
Hu lolote hu chochote
Ndu yangu mekandamizwa.

Unapofanywa bidhaa
Uwe mali ya mtu
Na haulizi kwa nini?
Hakika mekandamizwa.

Unapotaka kulewa
Kulewa ujipumbaze
Usahau taabu zako
Fahamu mekandamizwa.

Unapoanza kuwaza
Uwaze na uwazue
Hujui ufanye nini
Utakapo na kusahau
Mawazo yakurudie
Ndu yangu mekandamizwa.

Unapokata tamaa
Unapoheshimu mwenzako
Kwa kile alicho nacho
Taabu zikulemele
Yakini mekandamizwa.

MASWALI

- a) Shairi hili ni la aina gani? Toa sababu yako.
(alama 2)
- b) Tambua dalili zozote nne za mtu aliyekandamizwa kulingana na mshairi.
(alama 4)
- c) Kwa kuotlea mfano, eleza maana ya mshororo mshata
(alama 2)
- d) Fafanua mbinu za kimtindo/ kifasihi zilizotumika katika shairi hili.
(alama 3)
- e) Onyesha namna mshairi alivyotumia idhini yake katika shairi hili.
(alama 2)
- f) Tambua nafsi neni katika shairi hili.
(alama 2)
- g) Andika ubeti wa pili kwa lugha nathari.
(alama 4)
- h) Onyesha matumizi ya usambamba katika shairi hili.
(alama 1)

SEHEMU E: HADITHI FUPI

D.Lutomia na Phibbian Muthama: Mapambazuko ya

Machweo na Hadithi Nyingine.

8.(a) ‘Nipe Nafasi’

Baridi ilizidi kututafuna kadri tulivyokazana kupanda Milima ya Maloti. Vidole vyangu vya miguuni vilikufa ganzi. Mashavu yetu yaliadhibika kwa upepo baridi huku vipande vya theluji vikitupiga kwenye nyuso zetu. Miili yetu iliathirika; tulihisi njaa na uchovu.

Nikatamani tufike kwa jamaa ya baba yetu ambako tungepata angalau mchuzi wa papa kabla ya kulala. Bidii ya mama ilitutia moyo wa kuendelea na safari.

(i) Tambua nafsi ya usimulizi iliyotumika katika hadithi hii na uthibitishe jibu lako.

(alama 2)

ii) Eleza umuhimu wa mwandishi kutumia nafsi uliyotaja hapo(i) juu.

(alama 2)

iii) Bainisha mbinu mbili za kimtindo zilizotumika katika dondoo hili

(alama 2)

iv) “Mamake Msimulizi (Richman) ni kielelezo cha wanawake jasiri” Thibitisha kwa kutolea mifano mwafaka

(alama 7)

b) Hadithi “Toba ya Kalia” inahimiza uwajibikaji. Jadili.

(alama 7)

HUU NDIO UKURASA WA MWISHO ULIOPIGWA CHAPA.

NAME.....ADM.....

SCHOOL.....INDEX.....

DATE.....SIGN.....TARGET.....

SERIES 10 KISWAHILI 2023 KCSE PREDICTION MOCK

KISWAHILI FASIHI 102/3

MUDA: SAA 2 ½

102/3

MAAGIZO:

- s) Andika jina lako na nambari yako ya mtihani katika nafasi ulizoachiwa hapo juu.
- t) Tia sahihi yako kisha uandike tarehe ya mtihani katika nafasi ulizoachiwa hapo juu.
- u) Jibu maswali MANNE pekee.
- v) Swali la kwanza ni la LAZIMA.
- w) Maswali hayo mengine MATATU yachaguliwe kutoka sehemu nne zilizobaki; yaani; Riwaya, Tamthilia, Ushairi na Fasihi Simulizi.
- x) USIJIBU maswali mawili kutoka sehemu moja.
- y) Majibu yote LAZIMA yaandikwe kwa lugha ya KISWAHILI.
- z) Karatasi hii ina kurasa 7 zilizopigwa chapwa.
- aa) Watahiniwa ni lazima wahakikishe kwamba kurasa zote za karatasi hii zimepigwa chapa sawasawa na kuwa maswali yote yamo.

KWA MATUMIZI YA MTAHINI PEKEE.

Swali	Upeo	Alama
1	20	
	20	
	20	
	20	
Jumla	80	

SEHEMU YA A: Mapambazuko Ya Machweo Na Hadithi Nyingine- Clara Momanyi
SWALI LA LAZIMA

1. “Mike! Mike! Mike! Njoo! Nilijua utafanya vyema mwanangu...”
- (a) Tambua na ueleze **toni** ya dondoo hili. (alama 2)
 - (b) Changanua mtindo katika dondoo hili. (alama 2)
 - (c) Eleza sifa **nne** za msemaji wa dondoo hili. (alama 4)
 - (d) Eleza mbinu **mbili** ulizozitumia kutambua sifa za msemaji wa dondoo hili. (alama 4)
 - (e) Tambua na ufafanue madhila yanayomsakama mhusika mkuu katika hadithi hii ya “Sabina”. (alama 8)

SEHEMU YA B: RIWAYA

NGUU ZA JADI (CLARE MOMANYI)

Jibu swali la 2 au 3

2 Mwandishi wa riwaya ya Nguu za Jadi amewachora wanaumme kama wakombozi wa jamii. Fafanua. (al.20)

Rejelea nafasi Chanya ya wahusika wa kiume riwayani

3 . Fafanua mbinu -ishi amabazo wahusika katika riwaya ya Nguu za jadi. Wametumia kukabiliana na madhula yanayowakumba (al.20)

SEHEMU YA C: TAMTHILIA

Bembea ya Maisha- Timothy Arege

Jibu swali la 4 au 5

4.“...anachukua vidonge vyake na kuvimeza kabla ya kuketi kwenye kochi mpya.”

- (a) Weka dondoo hili katika muktadha wake. (alama 4)
- (b) Tambua aina za taswira katika dondoo hili. (alama 2)
- (c) Eleza umuhimu wa mandhari ya dondoo hili. (alama 4)
- (d) Eleza nafasi ya mwanamke ukijikita katika utamaduni wa jamii ya “Bembea ya Maisha”. (alama 10)

AU

5. “ Wakati mwingine maisha haya hukufanya kijisikia kama abiria kwenye gari liendalo kwa kasi. Unatamani dereva apunguze mwendo lakini unakumbuka kuwa safari bado ni ndefu na hutaki kufika ukiwa umechelewa. Basi unatulia japo ndani una wasiwasi, hutulii. Lakini

huwezi kushuka maana safari itaganda. Kwa hivyo, unajitahidi tena, japo wakati mwingine unajikuta umetambaliwa na uchovu, shaka na tuhuma.”

- (a) Eleza muktadha wa dondoo hili. (alama 4)
- (b) Changanua mtindo katika dondoo hili. (alama 4)
- (c) Dhihirisha umuhimu wa mzungumziwa wa maneno haya katika kuijenga tamthilia ya “*Bembea ya Maisha*”. (alama 6)
- (d) Eleza namna maisha yanamfanya mzungumzaji “kujisikia kama abiria kwenye gari liendalo kwa kasi”. (alama 6)

SEHEMU YA D: USHAIRI

Jibu swali la 6 au 7

6. Soma shairi lifuatalo kisha ujibu maswali.

Jama, Jama, Jamani

Mbona twabebeshwa mateso hivi

Mizigo mikubwa ya dhiki kama

Kwamba hatuna haki ya kusema

Kukataa ndoa za lazima

Kukataa kuozwa wazee

Kukataa kukatishwa masomo

Kukataa tohara ya lazima

Jama, Jama Jamani

Iweje tuteswe mateso haya

Na watu wasio kuwa hata na haya kama

Kwamba hatuna haki ya kulalamika

Kulalamikia kutumikishwa kama mayaya

Kulalamikia kudhalilishwa kiunyama

Kulalamikia kutolindwa na sheria

Jama, Jama, Jamani

Sasa hii ni awamu nyingine

Na macho tumeyafungua kabisa

Tumekataa kudhalilishwa kabisa

Tumekataa kuteswa kama watumwa
Tumekataa tohara ya lazima
Tumekataa kuozwa..... Tumekataa! Tumekataa
Hii awamu ya 'Haki ya mtoto wa kike'

Maswali

- (a) Taja mambo **matatu** muhimu yaliyozungumziwa na mshairi kisha ueleze kila moja . (alama 6)
- (b) Eleza muundo wa shairi hili (alama 4)
- (c) Taja mbinu **mbili** za lugha alizotumia mshairi kisha ueleze kila moja (alama 4)
- (d) Kwa nini mshairi huyu anasema hii ni 'awamu' nyingine? (alama 3)
- (e) Eleza maana ya maneno haya kama yalivyotumiwa na mshairi (alama 3)
- (i) awamu
 - (ii) kudhalilishwa
 - (iii) Dhiki

AU

7. Soma shairi lifuatalo kisha ujibu maswali yafuatayo

1. Mkata ni mkatika, harithi hatoridhiwa
Sina ninalolishika, wala ninalochukuwa
Mlimwengu kanipoka, hata tone la muruwa!
Mrithi nini wanangu?
2. Sina ngo'mbe sina mbuzi, sina konde sina buwa
Sina hata makaazi, mupasayo kuyajuwa
Sina mazuri makuzi, jinsi nilivyoachwa
Mrithi nini wanangu?
3. Sina kazi sina bazi, ila wingi wa shakawa
Sina chembe ya majazi, mno nikukamuliwa
Nakwa'cheni upagazi, ngumu kwenu ku'tuwa
Mrithi nini wanangu?
4. Sina sikuachi jina, mkata hatasifiwa
Hata nifanye la mana, mno mi kulaumiwa
Poleni wangu sana, sana kwenu cha kutowa
Mrithi nini wanangu?
5. Sina leo sina jana, sina kesho kutwaliwa

Sina zizi sina shina, wala tawi kuchipuwa
Sina wanangu mi sina , sana la kuacha kuraduwa
Mrithi nini wanangu?

6. Sina utu sina haki, mila yangu meuliwa
Nyuma yangu ili dhiki, na mbele imekaliwa
N'nawana na miliki, hadi nitakapofukiwa
Mrithi nini wanangu?

7. Sina ila kesho kwenu, wenyewe kuiongora
Muwane kwa nyinyi mbinu, mwende pasi kupumuwa
Leo siyo kesho yenu, kama mutajikamuwa
Mrithi nini wanangu?

- (a) Taja mambo yoyote **mawili** ambayo mtunzi angewarithisha wanawe. (alama 2)
(b) Eleza sababu ya mtunzi kutoweza kuwarithisha wanawe. (alama 3)
(c) Andika ubeti wa nne kwa lugha nathari. (alama 4)
(d) Dondoa mifano **miwili miwili** ya : (alama 2)
(i) Inkisari
(ii) Tabdila
(e) Chambua shairi hili kwa upande wa :
(i) Dhamira (alama2)
(ii) Muundo (alama 4)
(f) Eleza maana ya vifungu vifuatavyo kama vilivyotumiwa katika shairi. (alama 3)
(i) Mlimwengu kanipoka
(ii) Sina konde sina buwa.
(iii) Wingi wa shakawa.

SEHEMU YA E: FASIHI SIMULIZI

8. Soma utungo ufuatao kisha ujibu maswali.

Malaika
Nakupenda malaika x2
Ningekuoa malaika...
Ningekuoa dada...
Nashindwa na mali sina wee...

Ningekuoa malaika x2

Pesa, zasumbua roho yangu x2
Nami niafanyeje, kijana mwenzio
Nashindwa na mali sina wee...

Ningekuoa malaika x2

- (a) Ainisha wimbo huu kwa kuzingatia kipengele cha maudhui. (alama 2)
- (b) Andika sifa **mbili** za jamii inayosawiriwa na wimbo huu. (alama 2)
- (c) Eleza mikakati **sita** ambayo mwimbaji angetumia kufanikisha uwasilishaji wa wimbo huu. (alama 6)
- (d) Unanua kutumia mahojiano kukusanya habari kuhusu nyimbo za aina hii.
 - (i) Eleza manufaa **matano** ya kutumia mbinu hii. (alama 5)
 - (ii) Eleza changamoto **tano** za kutumia mbinu hii. (alama 5)